

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 01 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ
«КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ (УКРАЇНСЬКА)»
для студентів
спеціальності: 061 Журналістика
освітнього рівня : першого (бакалаврського)
освітньої програми: 061.00.03 Видавнича справа і редагування

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 2553/23
Лилиш
« 01 » вересня 2023

Київ-2023

Розробник: Дружененко Р.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови

Викладач: Дружененко Р.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 8 від « 30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри _____ М.О. Вінтонів

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Українська мова і література» _____ -

Робочу програму перевірено

«__» _____ 20__ р.

Заступник декана _____ (С.І. Горобець)

Пролонговано

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ</i>		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів(годин)	6 кредитів (180 год)	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів із розподілом:	3 модулі	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, у тому числі:	180	
Аудиторні	84	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	54	
Форма семестрового контролю	Іспит (<i>письмово</i>)	Іспит (<i>письмово</i>)
<i>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ (УКРАЇНСЬКА)»</i>		
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів	2	
Обсяг годин, у тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	10	

Самостійна робота	18	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)» - формування культуромовної компетентності як складової фахової компетентності майбутнього спеціаліста для роботи у сфері видавничої справи та редагування, здатного забезпечити відповідний рівень підготовки у сфері видавничо-поліграфічного видавництва.

Завдання навчальної дисципліни зумовлені специфікою майбутньої діяльності спеціаліста та комплексом програмних компетентностей, а саме: **ЗК-9.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні **ЗК-10.** Здатність зберігати та примножувати моральні, наукові цінності і досягнення суспільства, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. **ЗК-11.** Здатність спілкуватися державною мовою.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

РН-09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства. **РН-10.** Оцінювати діяльність колег з погляду збереження та примноження суспільних та культурних цінностей та досягнень. **РН-11.** Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

РПНД «Українські студії». Змістовий модуль «Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Назва змістових модулів, тем	Усьо-го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекційні	Семінари	Практичні	Лабні	МК	
Змістовий модуль 1. Культура усного мовлення майбутнього фахівця як показник професійного розвитку.							
Тема 1. Культура мови і культура мовлення. Базові поняття дисципліни	2			2			
Тема 2. Виразність як комунікативна ознака усного мовлення	2			2			2

Тема 3. Орфоепічна та акцентуаційна правильність як ознака культури усного мовлення	2			2			
Тема 4. Технології комунікативного впливу	6			2			2
Тема 5. Мовний етикет як складник культури мовлення	8			2			2
Тема 6. Гендерні та вікові аспекти спілкування	2			2			
Тема 7. Культура усного фахового спілкування	2			2			2
Разом	28			14		2	8
Змістовий модуль 2. Культура писемного мовлення майбутнього фахівця							
Тема 1. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	2			2			2
Тема 2. Український правопис у контексті мовних інновацій	2			4			2
Тема 3. Лексична та фразеологічна правильність мовлення	2			2			
Тема 4. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця	4			2			2
Тема 5. Синтаксичні аспекти культури мовлення	6			4			4
Разом	22			14		2	10
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Разом	60			28		4	18

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. *Культура усного мовлення майбутнього фахівця як показник професійного розвитку.*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Культура мовлення. Базові поняття дисципліни (2 год.)
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Генеалогія української літературної мови. Культура мови і культура мовлення: координація понять. Мова, мовлення, комунікація. Літературна мова та її ознаки.. Стилійна диференціація української літературної мови. Усне мовлення: сутність, ознаки. Ситуація спілкування. Комунікативні ознаки усного мовлення.

ПРАКТИЧНО: Виконати вправи, пропоновані викладачем.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1,2, 5

Додаткові: 2, 11, 11, 14

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Виразність як комунікативна ознака усного мовлення (4 год.)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Поняття виразного мовлення. Виразальні засоби як основа виразності мовлення. Техніка виразного читання і мовлення. Логічна виразність. Інтонаційна виразність. Складові структури мовлення: ритм, мелодія, темп, інтонація, тембр, паузи). Міміка і жести як компоненти виразності

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонованих викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1,2

Додаткові: 9, 10, 15, 16

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. Орфоепічна та акцентуаційна правильність як ознаки культури усного мовлення (2 год.)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Орфоепічна правильність як наукове поняття. орфоепічні норми української літературної мови. Особливості вимови голосних звуків. Особливості вимови приголосних звуків. Акцентуаційні норми.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонованих викладачем для формування орфоепічної компетентності. підготовка усного виступу на вільну тему з метою демонстрації правильної вимови звуків.

Основні: 1,6

Додаткові: 20, 21, 22, 24

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. Технології комунікативного впливу(2 год.)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Маніпулятивні технології: способи розпізнання та протистояння. Мова як наскрізна сугестивна система. Лінгвістичні рівні впливу. Екстралінгвальні чинники впливу. Сугестогенні дискурси.

Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій. Маніпулятивні техніки та протистояння маніпуляціям у спілкуванні. Алгоритми мовного протистояння маніпулятивним впливам. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті.

Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванням.

ПРАКТИЧНО: Виконати вправи, пропоновані викладачем.

Основні: 1,2,4

Додаткові: 1, 5, 6, 16

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. Мовний етикет як складник культури мовлення (2 год. *практ.*)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Комунікативний кодекс (етнічні, етнолінгвістичні та соціолінгвістичні параметри). Структура мовного етикету. Стандартні етикетні ситуації. Етикетна формула. Особливості українського мовленнєвого етикету. Український комплімент. Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги. Мовний етикет академічного навчального середовища.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонованих викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 3,5

Додаткові: 12, 19, 24

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. Гендерні та вікові аспекти спілкування (2 год.практ.)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Гендерні характеристики комунікативної поведінки. Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації. Реалізація стратегії фемінізації в українській мові. Фемінітиви в українській мові XXI ст. Відображення фемінізації в офіційно-діловій сфері. Лінгвокультурологічна оцінка найменувань жінок. Вікові особливості комунікативних властивостей особистості (у різні періоди розвитку). Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, запропонованих викладачем для формування орфоепічної компетентності. підготовка усного виступу на вільну тему з метою демонстрації правильної вимови звуків.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1.2

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. Культура усного фахового спілкування

Особливості усного спілкування у фаховій діяльності. Загальні вимоги, що визначають рівень культури усного ділового мовлення.

Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування: за способом взаємодії між комунікантами, за кількістю учасників, з урахуванням каналів комунікації, залежно від змісту повідомлення.

Жанри усного мовлення (співбесіда, розмова телефоном, доповідь, репортаж, захист наукового проєкту). Дискусійний діалог, репліки, суперечка/конфлікт, аргументація мовлення оратора. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.

Етикет телефонної розмови.

Мистецтво публічного виступу. Жанри публічного виступу. Закони ефективного спілкування. Умови успішного публічного виступу. Способи виголошення промови. Мистецтво ставити правильні запитання та отримувати змістовні відповіді.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, запропонованих викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 2, 3, 4

Додаткові: 7, 14, 15

Змістовий модуль 1. Комунікативні ознаки культури писемного мовлення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації (2 год.практ.)

Мовна норма. Правильність, досконалість, зразковість як характеристики, що визначають нормативну літературну мову, високу культуру мови фахівця.

Система норм писемного мовлення: лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні. Причини порушення мовних норм.

Формування мовних норм у процесі стильового розгалуження мови.

Варіантність мовної норми.

Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, запропонованих викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 23, 24

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9-10. Український правопис у контексті мовних інновацій (4 год.практ.)

Принципи українського правопису.

Основні зміни до нової редакції правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Правила вживання м'якого знака та апострофа в сучасній українській мові. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.

Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Правила вживання великої літери у власних назвах.

Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис не, ні з різними частинами мови.

Орфографічні словники.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонувані викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1-5

Додаткові: 3

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11. Лексична та фразеологічна правильність мовлення (2 год.практ.)

Точність наукового мовлення. Особливості вживання термінів. Художня точність. Унормоване слововживання. Оказіоналізми в художньому мовленні. Причини порушення семантичної точності мовлення: вживання слів у значенні, невластивому для літературної мови; невміння користуватися синонімами, паронімами, термінами, багатозначними словами й омонімами; міжмовна лексико-семантична інтерференція в умовах білінгвізму; порушення норм лексичної, граматичної та стилістичної сполучуваності; мовна надмірність; мовна недостатність.

Поняття фразеологічної норми. Найпоширеніші типи порушення фразеологічної точності: дослівний переклад іншомовних висловів або фраз, які в українській мові мають свої відповідники; незнання точного значення фразеологізму, його експресивно-стилістичних особливостей, сфери вживання; трансформація складу фразеологізму, розширення фразеологізму; спотворення складу фразеологічної одиниці через підміну слів.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонувані викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1-4

Додаткові: 2, 23, 24

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця (2 год.практ.)

Словотвірні норми. Граматична правильність українського мовлення. Нормативність творення відоміних дериватів. Прізвища, імена та імена по батькові: закономірності творення та особливості відмінювання.

Нормативність уживання граматичних форм самостійних частин мови.

Синонімія та омонімія відмінкових та прийменниково-відмінкових форм.

Порушення норм у вживанні службових частин мови.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонувані викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1-5

Додаткові: 8

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13-14. Синтаксичні аспекти культури мовлення (4 год.практ.)

Синтаксичні аспекти письмового мовлення. Синтаксичні засоби економії в письмовому мовленні.

Порядок слів у реченні. Синтаксична норма в словосполученні. Керування та узгодження між компонентами речення. Координація головних членів речення.

Формальна і семантична ускладненість речення. Поняття про однорідні члени речення. Способи вираження однорідності. Узагальнюючі слова у реченнях з однорідними членами. Пунктуація у реченнях з однорідними членами. Вставні та вставлені конструкції. Відокремлення означень (узгоджених і неузгоджених), відокремлення прикладок, обставин, додатків. Пунктуація при відокремлених членах речення.

Розділові знаки у складносурядному та складнопідрядному реченнях. Залежність постановки розділових знаків у безсполучникових складних реченнях від змістових відношень, які встановлюються між предикативними частинами. Кома, крапка з комою, тире і двокрапка у безсполучникових складних реченнях.

Пряма та непряма мова. Розділові знаки при прямій / непрякій мові.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ, пропонує викладачем для формування виразного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні: 1-5

Додаткові: 17, 18

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів	Модуль 1		Модуль 2	
		К-сть одиниць	Макс. к-сть балів	К-сть одиниць	Макс. к-сть балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	9	9	5	5
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	9	90	5	50
Лабораторна робота	-	-	-	-	-
Виконання самостійної роботи	5	4	20	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-

Разом	24	144	16	105
Максимальна кількість балів:	249			
Розрахунок коефіцієнта:	249:60=4,15			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання (18 год.)

- Опрацювати науково-навчальний матеріал посібників О.Пономарів «Культура слова: мовностилістичні поради», К.Городенська «Слово у вимірах сьогодення». Підготувати презентації з теми «Лексична і фразеологічна правильність сучасної реклами». Дібрати фотокартки текстів реклами з порушенням лексичних та фразеологічних норм. Виконати вправи, пропоновані викладачем.
- Опрацювати тему «Морфологічна правильність. Правильність вживання прислівників. Правильність вживання службових частин мови». Підготувати відповідні презентації з теми. дібрати тексти з порушенням морфологічної правильності. Виконати вправи, пропоновані викладачем.
- Опрацювати теоретичний матеріал до теми «Словотвірна правильність». Виконати вправи. пропоновані викладачем. дібрати тексти різних стилів із прикладами порушення словотвірної правильності.
- Опрацювати теоретичний матеріал з теми «Стилістична правильність». Дібрати тексти різних стилів із зразками порушення стилістичної правильності. Написати твори різних стилів однієї теми (тема на вибір). Відредагувати тексти. пропоновані викладачем.
- Опрацювати теоретичний матеріал з теми «Виразність як комунікативна ознака культури мовлення». Підготувати презентації з поданої теми. Записати відеорепортаж з теми «Вулицями рідного міста» з метою демонстрації культури усного мовлення.
- Опрацювати теоретичний матеріал з теми «Ввічливість як комунікативна ознака культури мовлення». Скласти каталог науково-навчальних видань з теми. Написати текст у публіцистичному стилі про роль ввічливості у спілкуванні.
- Опрацювати тему «Прагматичність як комунікативна ознака культури мовлення». Скласти каталог науково-навчальних видань з теми. Виконати вправи, пропоновані викладачем.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 5. Виразність усного мовлення	творчі завдання	5	V
Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця	завдання пошукового характеру	5	VIII
Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення	завдання пошукового характеру	5	IX
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Змістовий модуль II.			
Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	завдання пошукового характеру	5	X

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій	інфографіка	5	XI
Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця	відеопроєкти	5	XIII
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Разом за семестр: 30 балів			

Критерії оцінки результатів самостійної роботи
Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Зміст оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обгрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка «відмінно»).
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка «добре»).
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка «задовільно»).
2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).
1 бал	студент засвідчує окремі фрагменти знань, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1: 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Модульний контроль 2: 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – екзамен.

Умови допуску: студент не має заборгованостей з самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, виступав на семінарських заняттях, підготував проект; набрав не менше 36 балів.

Форма проведення екзамену – письмова

Критерії оцінювання

Екзаменаційний білет містить 40 тестових завдань:

20 питань зі змістового модуля «Історія української культури»;
20 питань зі змістового модуля «Культура усного і писемного мовлення»;
Відповідь на кожне завдання оцінюється 1 балом.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття культури мовлення. Теоретичний та практичний аспекти культури мовлення. Ситуація спілкування.
2. Комунікативні ознаки мовлення.
3. Правильність мовлення як відповідність мовним нормам. Умови досягнення правильності мовлення. Причини порушення правильності мовлення.
4. Точність мовлення і синонімія. Вибір синоніма і з синонімічного ряду.
5. Вживання у мовленні багатозначних слів, омонімів, паронімів.
6. Точність мовлення і слова-терміни. Особливості вживання у мовленні термінологічної лексики.
7. Поняття логічності мовлення. Умови логічного мовлення на рівні висловлювання та на рівні тексту.
8. Поняття чистоти мовлення. Аспекти реалізації чистоти мовлення.
9. Чистота мовлення в орфоепічному аспекті. Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм.
10. Поняття про багатство (різноманітність) мовлення. Лексичне і фразеологічне багатство мовлення.
11. Поняття доречності мовлення. Стильова, контекстуальна, ситуативна доречність. Особистісно-психологічна доречність.
12. Поняття виразності мовлення. Умови досягнення виразного мовлення.
13. Технічні показники виразного мовлення.
14. Міміка і жести як компоненти виразного мовлення.
15. Орфоепічні норми мови та їх характеристика.
16. Орфографічні норми мови та їх характеристика.
17. Лексичні норми мови та їх характеристика.
18. Синтаксичні норми мови та їх характеристика.
19. Стилістичні норми мови та їх характеристика.
20. Фразеологічні норми мови та їх характеристика.
21. Морфологічні норми та їх характеристика. Особливості використання числівників у професійному мовленні.
22. Морфологічні норми. Особливості використання іменників-звертань у професійному мовленні.
23. Пунктуаційні норми мови та їх характеристика. Розділові знаки при однорідних членах речення.
24. Пунктуаційні норми української мови. Розділові знаки при звертаннях, вставних словах і словосполученнях.
25. Роль фразеологізмів у професійному мовленні.
26. Типи словників. Роль словників у формуванні особистості фахівця. Електронні словники.
27. Значення акцентуаційних норм в професійному мовленні.
28. Мовні особливості наукового стилю.
29. Мовні особливості офіційно-ділового стилю.
30. Особливості міжкультурної комунікації в сучасному мовному просторі. Український мовленнєвий етикет.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Таблиця

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Навчально-методична карта дисципліни «Українські студії», змістовий модуль "Культура усного і писемного мовлення (українська)"

Разом 60 год: практичні заняття – 28, самостійна робота – 18 год., МКР – 4 год, семестровий контроль - 10 год.

Назва модуля	Модуль 1. Культура мовлення фахівця як показник професійного розвитку. Правильність мовлення						Модуль 2. Комуникативні ознаки мовлення довершеного					
К-сць балів за модуль	144 б.						105 б.					
Заг. кільк-сть балів	249 б.											
Теми практичних	Тема 1. Культура мови і культури мовлення.(11б)	Тема 2. Орфографічна правильність. 11 б.	Тема 3. Орфографічні пунктуаційні правильність. 11б.	Тема 4. Лексична правильність. 22 б.	Тема 5. Морфологічна правильність. 33б.	Тема 6. Синтаксична правильність. 11б	Тема 1. Точність, логічність, ясність мовлення. 11б.	Тема 2. Чистота, доречність, достатність мовлення. 11б.	Тема 3. Багатство, ввічливість мовлення. 11б.	Тема 4. Вирозумілість мовлення. 11б.	Тема 5. Ввічливість і прагматичність мовлення 11 б.	
Самостійна робота	20 (4:5) б						25 (5:5) б					

Види поточно контролю	МК 1 (25 б)	МК 2 (25б)
Сем. Контроль.	Екзамен (40 б., із них 10 б – із культури усного і писемного мовлення (українська.)	

8.Рекомендовані джерела

Основні

- 1.Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
- 2.Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
- 3.Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ, 2015.
- 4.Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 6 те вид., зі змін. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
- 5.Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.

Додаткові

- 1.Александрова В. Ф. Розвиток креативності студентів на заняттях з культури усного і писемного мовлення. Українська мова і література в школі. 2020. № 3. С. 55-57.
- 2.Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003. 432 с.
- 3.Видайчук Т.Л. (2021). Дискусія в Імператорській академії наук (1907 рік) щодо системи правопису «Словаря української мови». *Синopsis: текст, контекст, медіа.* № 27 (3), с. 165–171.
- 4.Горохова Т. О. Оптимізація методів формування української культуромовної особистості майбутніх учителів в умовах дистанційного навчання. *Молодий вчений.* 2020. №4 (80). С.596-572.
- 5.Дружененко Р. С. Осмислення прагматичної функції простого речення майбутніми вчителями української мови і літератури під час вивчення курсу «Культура усного і писемного мовлення». *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі.* Сборник наукових трудов. Вып.1(21). Ч. 6 «Педагогіка». Переяслав-Хмельницький, 2017. С. 60-65.
- 6.Дружененко Р.С. Рекламний текст як засіб навчання культури мовлення студентів журналістських спеціальностей. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.* Вип.14-15 (170-171). С.66-69.

7. Загнітко А. П. Українське ділове професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк, 2007. 408 с.
8. Заєць В. Г. Форми дієприкметників: способи врегулювання: порушень мовної норми (на матеріалі сучасної української мови). *Studia Philologica* : зб. наук. пр. 2017 (8). С. 24-28.
9. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. Київ, 2006. 240 с.
10. Кузнецова Г. П., Корчова О. М., Кухарчук І. О., Холявко І. В. Культура мовлення та риторика: навчальний посібник. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 324 с.
11. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови та літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 71. № 3. С. 196-214.
12. Лахно Н. В. Інноваційні методи навчання в риторичній освіті психологів. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2011. С. 45-48.
13. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ: "КМ Академія", 2004. 163 с.
14. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ, 2011. 135 с.
15. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ, 2007. 360 с.
16. Остапченко О. В. Українська мова в грі: проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти, тести, квести. Київ, 2018. 224 с.
17. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
18. Пономаренко Н., Семенов О. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців з журналістики: теорія і практика. за ред. О. Семенов. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 216 с.
19. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посібник. Київ, 2006. 231 с.
20. Радченко А. Ф. Основи наукового вивчення наголосу української мови. *Două decenii de la înființarea specializării Limba și literatura ucraineană la Facultatea de Litere .Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca*. 2020. С. 138-149.
21. Семенов О. М. Культура наукової української мови. К.: Академія, 2012. 216 с.
22. Струганець Л., Бобесюк О., Веремчук О., Заліпська І., Мельник Т. Культура мови: від теорії до практики. Монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
23. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник за ред. С. О. Карамана, О. А. Копусь. Київ, 2013. 544 с.
24. Українська мова. Мова фаху, мова науки, мова спілкування. *Текстовокомунікативне навчання: навчальний посібник* / за ред. Любашенко О. В. Київ, 2014. 256 с.
25. Clella Jaffe. Public Speaking: Concepts and Skills for a Diverse Society. George Fox University. Eight Edition. 2015 URL: books.google.com

Інтернет-ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesijnogo_spilkuvannya
4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>

6. Українська мова професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynog_o_spilkuvannya
7. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
8. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
9. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>